

פגישת בנט-פוטין : ראש הממשלה הלך רחוק מדי

יש לקוות שראש ממשלת ישראל לא יצטרף לרשימת המנהיגים שפוטין ביזה והטעה בדרך ליישום השאיפות האימפריאליסטיות שלו

ד"ר עמנואל נבון 14:30

זהירותו של ראש הממשלה נפתלי בנט כלפי נשיא רוסיה ולדימיר פוטין מובנת לאור החיוניות של חופש הפעולה האווירי של ישראל בסוריה. אולם בנט לקח סיכון גבוה, ואולי גבוה מדי, בנסיעתו למוסקבה. אחרי הכל, בנט נפגש עם פושע מלחמה, שכבר ביזה ושיקר את נשיא צרפת ואת קנצלר גרמניה לפני פלישתו לאוקראינה. עובדה שלמחרת הפגישה עם בנט הודיע פוטין שרוסיה תשיג את מטרותיה באוקראינה או באמצעות מו"מ או באמצעות מלחמה. היות ומטרתו של פוטין ידועה (להפוך את אוקראינה למדינת חסות רוסית כמו בלרוס), אין כרגע טעם למו"מ. לדיפלומטיה תהיה אולי תועלת רק לאחר שהכלכלה הרוסית תתחיל לקרוס תחת כובד הסנקציות, ואם וכאשר הצבא הרוסי יתחיל לדמם מול מלחמת גרילה באוקראינה.

האינטרס הלאומי של מדינת ישראל במשבר הנוכחי אינו מסתכם רק בחופש הפעולה בשמי סוריה. אין לישראל מה להרוויח מסדר עולמי חדש, או ליתר דיוק אי-סדר עולמי חדש, שבו ארה"ב תהיה מנוטרלת על ידי שותפות סינית-רוסית. אל לנו לשכוח כי רוסיה, על אף התיאום הביטחוני של השנים האחרונות, הייתה לרוב אויבה ההיסטורי של מדינת ישראל, ושגם היום האינטרסים הגאופוליטיים של שתי המדינות מתנגשים. אומנם סטאלין תמך בהקמתה של מדינת ישראל ואף חימש אותה (באמצעות צ'כוסלובקיה), אך רק על מנת לפגוע במעמדה של בריטניה במזרח התיכון. כבר עם ההפיכה במצרים ב-1952, סטאלין נקט במדיניות פרו-ערבית מובהקת. בתקופת המלחמה הקרה, בריה"מ חימשה את אויביה של ישראל והובילה את התעמולה האנטי-ישראלית באו"ם.

אין לישראל מה לחפש במוסקבה

פוטיין סיפק טכנולוגיה גרעינית לאיראן והוא עזר לה לעקוף את הסנקציות האמריקאיות לאחר פרישת ארה"ב מהסכם הגרעין. לפוטיין יש אינטרס לבטל את הסנקציות על איראן משום שהוא שואף להקים קרטל של גז טבעי (בדומה לאופ"ק) עם איראן וקטאר. למעט התיאום הביטחוני בשמי סוריה, אין אינטרסים משותפים בין ישראל לבין רוסיה. גם מזווית של ריאפוליטיק, אין לישראל מה לחפש במוסקבה. על אף התמיכה הנקודתית של סטאלין, לבן-גוריון לא היה ספק בדבר העוינות ההיסטורית של רוסיה כלפי ישראל. עם פרוץ מלחמת קוריאה ב-1950, בן-גוריון נקט בעמדה ברורה נגד צפון קוריאה והפטרון הסובייטי שלה, על אף הסיכון הגיאופוליטי (שריפת גשרים עם בריה"מ) והפוליטי (המרד של שותפיו הקואליציוניים הפרו-סובייטים). בן-גוריון נקט בעמדה ברורה משום שהוא הבין שהאינטרס הלאומי של ישראל היה מנוגד לזה של מוסקבה, ומשום שהוא ידע שאין לישראל עתיד בעולם המנוהל על ידי הכוחות השרירותית של מעצמות אוטוקרטיות.

בשנות ה-30 וה-40 גרמניה הנאצית ויפן הקיסרית שיתפו פעולה כדי לפרק את "הסדר העולמי האנגלו-סאקסי". היום, שיתוף הפעולה להשגת מטרה זו הוא בין סין לבין רוסיה. סדר עולמי סיני-רוסי הוא חלום בלהות בכלל, ועבור ישראל בפרט. קווי המתאר של סדר עולמי זה ידועים, לפחות בנוגע לתפיסת עולמו של פוטיין. נשיא רוסיה שואב את תפיסתו הגאופוליטית מהפילוסוף אלכסנדר דוגין, ה"רספוטין" שלו. ב-1997 כתב דוגין כי יש לאמץ "פשיזם רוסי" שהוא "שילוב של שמרנות לאומית" ושל "רצון עמוק לשינוי אמיתי". ב-2001 השיק דוגין את מפלגתו ה"אירו-אסייתית" שמטרתה להקים מחדש את בריה"מ אך ללא אידיאולוגיה קומוניסטית. דוגין קורא זה שנים לאחד את בלרוס ואת אוקראינה עם רוסיה. לשיטתו, כיבושה של קייב הוא תנאי ואבן פינה לשיקום של האימפריה הרוסית.

מי שחושב שניתן להגיע לפשרה סבירה עם פוטיין של 2022 כנראה טועה. נשיא צרפת עמנואל מקרון אמר לאחר פגישתו עם פוטיין, לפני הפלישה לאוקראינה, כי הוא לא פגש את האיש שהכיר בעבר. יש לקוות שנפתלי בנט לא יצטרף לרשימת המנהיגים שפוטיין ביזה והטעה בדרך ליישום השאיפות האימפריאליסטיות שלו.

הכותב הוא מרצה בבית ספר למדע המדינה, ממשל ויחסים בינלאומיים באוניברסיטת תל אביב